Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja

NACIONALNI ISPITI U TREĆIM RAZREDIMA SREDNJIH ŠKOLA

Ispitni katalog iz Vjeronauka

u školskoj godini 2007./2008.

veljača 2008.

Stručna radna skupina za izradbu ispitnih materijala iz Vjeronauka:

doc. dr. sc. Ana s. Thea Filipović, voditeljica, Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
Dejan Čaplar, prof., Prva srednja škola Beli Manastir, Beli Manastir
Ivanka Petrović, prof., Upravna i birotehnička škola, Zagreb - Ured za vjeronauk u školi Zagrebačke nadbiskupije, Zagreb
Petar Smontara, prof., Gimnazija A. G. Matoša, Samobor
Ivica Živković, prof., Gimnazija Županja, Županja.

Sadržaj

1. UVOD **4**
2. OPĆI CILJEVI ISPITA **4**
3. OBRAZOVNI ISHODI **4**
3.1. OPĆI CILJEVI NASTAVNOGA PREDMETA 5
3.2. POSEBNI CILJEVI ISPITA 5
OBRAZOVNI ISHODI KOJI SE NE ĆE PROVJERAVATI NA NACIONALNIM ISPITIMA 10
4. STRUKTURA ISPITA **11**
5. TEHNIČKI OPIS ISPITA **11**
6. OPIS BODOVANJA **12**
7. PRIMJERI ZADATAKA I NAČINA BODOVANJA ODGOVORA **12**
7.1. ZADATCI ZATVORENOGA TIPA 12
7.2. ZADATCI OTVORENOGA TIPA 14
8. KAKO SE PRIPREMITI ZA ISPIT **15**
9. LITERATURA **15**
10. OGLEDNI PRIMJERAK TESTA **16**
11. KLJUČ ZA ODGOVORE OGLEDNOGA PRIMJERKA TESTA **22**

1. UVOD

Ispitni katalog je temeljni dokument nacionalnoga ispita iz Vjeronauka.
Vjeronauk je izborni predmet na nacionalnim ispitima u trećim razredima srednjih škola koji se provode u svibnju 2008. godine.

Svrha je ispitnoga kataloga pomoći nastavnicima da se upoznaju s pojedinostima ispita iz Vjeronauka. Te se pojedinosti na sljedećim stranicama jasno opisuju.

Nacionalnim ispitom iz Vjeronauka želi se provjeriti spremnost nastavnika i učenika za državnu maturu iz Vjeronauka koja će se provoditi u škol. god. 2008./2009. kao i prikladnost instrumentarija kojim se provjeravaju temeljna znanja, sposobnosti i vještine iz ovoga predmeta stečene tijekom dosadašnjega gimnazijskoga školovanja.

Ispit iz Vjeronauka jednak je za sve učenike. On obuhvaća gradivo prvoga i drugoga razreda te prvih pet tematskih cjelina trećega razreda prema odobrenom Programu nastave katoličkoga Vjeronauka za srednje škole.

Obrazovni ishodi koji se provjeravaju nacionalnim ispitima pretpostavljaju da se nastava Vjeronauka u gimnazijama održava dva sata tjedno kao što je predviđeno *Ugovorom između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture* i *Provedbenim ugovorom o katoličkom vjeronauku u javnim školama i vjerskom odgoju u javnim predškolskim ustanovama* između Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske biskupske konferencije.

Sastavljači ovoga kataloga ipak su vodili računa o činjenici da se Vjeronauk u većini gimnazija u Republici Hrvatskoj održava samo jedan sat tjedno. Zato smatraju da se neki vrijedni, ali teže mjerljivi obrazovni ishodi ne provjeravaju nacionalnim ispitima. Ti ishodi su posebno naznačeni.

2. OPĆI CILJEVI ISPITA

Nacionalnim se ispitom ispituju obrazovni ishodi nastave Vjeronauka koji su ostvareni kroz dosadašnje gimnazijsko učenje u prvome i drugome razredu te prvih pet tematskih cjelina trećega razreda.
Ispit se sastoji od pisanoga testa koji provjerava stečeno znanje, sposobnosti i vještine prema odobrenom Programu nastave katoličkoga Vjeronauka za srednje škole.

3. OBRAZOVNI ISHODI

Obrazovni ishodi su poželjni rezultati obrazovnoga procesa - posebni ciljevi Vjeronauka kao školskoga predmeta.
Oni su najuže povezani s općim ciljevima Vjeronauka koji se preko njih ostvaruju.

3.1. Opći ciljevi nastavnoga predmeta

Kroz Vjeronauk kao nastavni predmet učenik treba steći religioznu kompetenciju koja obuhvaća:

- shvaćanje čovjeka kao bića koje postavlja religiozna pitanja
- otvorenost za religiozno tumačenje stvarnosti i kvalificirani pristup toj stvarnosti
- posvješćivanje vlastite religioznosti i sposobnost njezina izražavanja na osobnoj i zajedničkoj razini
- upoznavanje kršćanstva, osobito katoličke vjere koja je oblikovala povijest i kulturu našega naroda na ovim prostorima, a živi i danas u Crkvi koja je nezaobilazni čimbenik suvremenoga društvenoga života
- poznavanje sadržaja kršćanske vjere kao orijentacije u vlastitome tumačenju svijeta i spremnost na sučeljavanje s tim sadržajima
- prepoznavanje kršćanske vjere kao autentičnoga odgovora na pitanje životnoga smisla
- poznavanje religioznoga rječnika i sposobnost vjerske komunikacije
- sposobnost kritičkoga propitivanja i prosudbe različitih oblika religioznoga mišljenja i ponašanja
- upoznavanje s drugim religijama, konfesijama i svjetonazorima te usvajanje stava tolerancije i spremnosti na dijalog i suradnju s drugim i drugačijim
- prihvaćanje poticaja vjere kao pomoći u osobnome sazrijevanju (u individualnoj i socijalnoj dimenziji).

3.2. Posebni ciljevi ispita

Obrazovni ishodi iz Vjeronauka usko su povezani s ciljevima i sadržajima tematskih cjelina pojedinih godišta vjeronaučnoga programa. Oni određuju što učenik mora znati, razumjeti i moći činiti.
U tekstu koji slijedi posebni ciljevi Vjeronauka koji se provjeravaju na nacionalnim ispitima podijeljeni su po razredima.

I. razred

I. TEMATSKA CJELINA: ČOVJEK U POTRAZI ZA ŽIVOTNIM SMISLOM

- prepoznati kriterije na temelju kojih život izgleda smislenim ili besmislenim
- navesti tumačenja različitih znanosti (filozofije, psihologije) i svjetonazora o patnji i smislu života (A. Camus, V. E. Frankl)

II. TEMATSKA CJELINA: ČOVJEK – RELIGIOZNO BIĆE

- navesti pojam religije
- navesti ključne odrednice religije
- navesti osnovne pojavne oblike religioznosti
- zaključiti koja su temeljna pitanja na koja religija nastoji dati odgovor
- protumačiti razliku između naravne i nadnaravne Objave
- odrediti koje su to objavljene religije
- navesti karakteristike objavljenih i neobjavljenih religija
- nabrojati velike svjetske religije
- navesti bitne odrednice hinduizma i budizma
- razlikovati monoteističke i politeističke religije
- imenovati tko je zajednički praotac triju velikih monoteističkih religija
- nabrojiti i objasniti temeljne odrednice židovstva: sveti spisi, vjerovanje, kult i moral
- navesti temeljna razdoblja židovske povijesti
- navesti sličnosti i razlike između Pashe i Uskrsa
- nabrojiti i objasniti temeljne odrednice islama: utemeljitelj, sveti spisi, vjerovanje, kult i moral
- navesti i objasniti pet stupova islama
- uočiti i objasniti koja je posebnost kršćanstva u odnosu na druge monoteističke religije
- nabrojiti četiri osnovna oblika dijaloga s nekršćanskim religijama

III. TEMATSKA CJELINA: TAJNA STVARANJA - GOVOR ZNANOSTI I GOVOR VJERE

- razlikovati prirodoznanstveni i biblijski pristup stvarnosti i stvaranju svijeta i čovjeka
- objasniti biblijski govor o postanku svijeta i čovjeka prema Post 1,1-2,4 b
- protumačiti značenje pojma *čovjek – slika Božja*

IV. TEMATSKA CJELINA: OBJAVA I SVETO PISMO

- navesti i objasniti pojam Objave
- navesti primjere nadnaravne Objave iz Staroga i Novoga zavjeta
- navesti načine prenošenja Objave
- objasniti pojam, nastanak, povijesni i zemljopisni okvir Biblije
- opisati strukturu Biblije, jezike kojima su pisane biblijske knjige (u izvorniku) i prve prijevode (LXX, Vg.)
- odrediti podjelu biblijskih knjiga prema glavnim književnim vrstama i za svaku od njih navesti primjer
- prepoznati i primijeniti način citiranja biblijskih knjiga, poglavlja i redaka
- protumačiti izraz *Biblija – riječ Božja*

- uočiti značenje Biblije kao smjerokaza za kršćanski život
- protumačiti biblijsku poruku kroz odnos čovjeka i Boga te međuljudske odnose (zapovijedi ljubavi)

V. TEMATSKA CJELINA: ISUS KRIST – VRHUNAC OBJAVE

- navesti nekršćanske i kršćanske izvore koji govore o Isusu kao povijesnoj osobi
- prepoznati i navesti koji izvori prikazuju Isusa Krista kao pravoga Boga i pravoga čovjeka
- navesti osnovne povijesne činjenice o Isusu iz Nazareta
- protumačiti pojam *Kraljevstva Božjega*
- navesti i objasniti razlog i smisao Isusove smrti
- objasniti Isusov stav bezuvjetnoga prihvaćanja svakoga čovjeka
- protumačiti Kristovo uskrsnuće kao početak i zalog sveopćega uskrsnuća
- protumačiti kršćansku istinu da je Isus Krist jedini posrednik između Boga i ljudi i jedini otkupitelj

II. razred

I. TEMATSKA CJELINA: POZIV NA SLOBODU

- navesti koji sve čimbenici utječu na razvoj osobnosti
- razlikovati „slobodu od" i „slobodu za"
- objasniti razliku između vanjske i unutarnje slobode
- protumačiti poimanje Isusa kao osloboditelja

II. TEMATSKA CJELINA: CRKVA – ZAJEDNICA KOJA OSLOBAĐA

- prepoznati obilježja i strukturu prve kršćanske zajednice
- prepoznati i izvesti značenje sv. Pavla za razvoj kršćanstva
- navesti poteškoće s kojima se susretala prva Crkva u svojem okruženju (među Židovima, u susretu s antičkim svijetom i u Rimskome carstvu)
- navesti uzroke, posljedice i značenje progona Crkve u Rimskome carstvu
- objasniti pojam mučeništva i nabrojiti ranokršćanske mučenike na našim prostorima
- objasniti značenje cara Konstantina i cara Teodozija za povijest Crkve
- uočiti i objasniti najvažnije doprinose Crkve u srednjem vijeku: pojavu i razvoj redovništva, osnivanje škola i sveučilišta, promicanje pismenosti i kulture, ukidanje ropstva, laičku investituru, Grgurovsku obnovu
- navesti uzroke i posljedice križarskih ratova i inkvizicije
- navesti uzroke i razumjeti posljedice Istočnoga raskola 1054. godine
- navesti temeljna obilježja pravoslavlja i razlike u odnosu na Katoličku Crkvu
- navesti glavna vjerovanja starih Hrvata prije pokrštenja (staroslavenska vjerovanja)
- objasniti proces pokrštavanja Hrvata i razvoj kršćanstva na našem prostoru
- povezati početke pismenosti u Hrvata s Crkvom (glagoljica)
- uočiti značenje veza s papom za nastajanje hrvatske države

- navesti zasluge pojedinaca iz redova Crkve u našem narodu na različitim područjima društvenog života (Bartol Kašić, Ruđer Bošković, Augustin Kažotić, Andrija Kačić-Miošić, Juraj Haulik, Josip Juraj Strossmayer)
- navesti uzroke te objasniti tijek i ishode Zapadnog raskola
- nabrojiti reformatore i objasniti glavne crte njihova nauka (Martin Luther, Jean Calvin, Urlich Zwingli)
- opisati nastanak i specifičnosti anglikanske Crkve
- objasniti značenje Tridentskoga sabora u obnovi Crkve nakon reformacije
- objasniti situaciju Crkve u vrijeme Francuske revolucije
- objasniti djelovanje i poteškoće Crkve u doba prosvjetiteljstva, humanizma i renesanse (deizam, racionalizam, sekularizacija, liberalizam, ateizam)
- nabrojiti novine koje u Crkvu donosi II. vatikanski sabor
- prepoznati i nabrojiti hrvatske svece i blaženike

III. TEMATSKA CJELINA: ŽIVOT S CRKVOM I U CRKVI

- uočiti i objasniti značenje susreta s Uskrslim i događaja Pedesetnice za nastajanje prve Crkve
- protumačiti etimologiju riječi Crkva
- uočiti i objasniti 4 bitne oznake Crkve: služenje, zajedništvo, slavljenje i naviještanje (svjedočenje) vjere
- navesti i objasniti važnost sakramenata kršćanske inicijacije (krštenje, potvrda i euharistija) za život kršćanina
- uočiti i objasniti univerzalnost i veze jedinstva Crkve
- razlikovati službe i karizme u Crkvi i navesti primjere jednoga i drugoga
- nabrojiti 3 stupnja svetog reda
- objasniti pojam Crkve kao zajedništva prema II. vatikanskome saboru
- objasniti pojam, važnost i ciljeve ekumenizma

IV. TEMATSKA CJELINA: PROSTORI SLOBODE

- nabrojiti oblike i prepoznati vrste kršćanske molitve

III. razred

I. TEMATSKA CJELINA: TEMELJNA OBILJEŽJA KRŠĆANSKE SLIKE O ČOVJEKU

- objasniti značenje čovjeka kao osobe i subjekta na temelju biblijskoga teksta Post 1, 26

II. TEMATSKA CJELINA: ČOVJEK KAO MORALNO BIĆE

- prepoznati različite definicije čovjeka u specifičnom poimanju pojedinih znanosti o čovjeku
- objasniti i razlikovati pojmove etika, moral i kršćanski moral
- navesti i objasniti Zlatno pravilo moralnosti (vrhunac humanističke etike)

- razlikovati i objasniti prirodni i objavljeni moralni zakon
- objasniti odnos vjere i morala
- navesti i objasniti temelj starozavjetnog morala
- navesti i objasniti Zapovijedi ljubavi
- razlikovati i objasniti pojmove „dobro" i „vrijednost" (vrjednota)
- navesti i objasniti bogoslovne krjeposti
- navesti i protumačiti temeljne moralne krjeposti
- objasniti pojam savjest i navesti oblike savjesti
- navesti i objasniti izvore moralnosti ljudskih čina

III. LJUBAV PREMA BOGU

- protumačiti sadržaj i važnost prve Božje zapovijedi
- navesti, razlikovati i objasniti izraze štovanja Boga
- razlikovati, definirati i protumačiti pojmove „ateizam", „agnosticizam" i „krivovjerje"
- navesti i objasniti oblike povrjede vjere
- protumačiti biblijsko značenje imena i njegovu važnost za shvaćanje druge Božje zapovijedi
- objasniti značenje starozavjetnoga Božjega imena (tetragrama) JHWH (etimološki i funkcionalno)
- navesti načine povrjede Božjega imena
- objasniti značenje dana Gospodnjeg u Starome zavjetu (osobna i socijalna dimenzija)
- objasniti važnost nedjelje kao dana Gospodnjega

IV. TEMATSKA CJELINA: MUŠKO I ŽENSKO STVORI IH

- protumačiti poruku Drugoga biblijskoga izvješća o stvaranju čovjeka kao temelj kršćanskog poimanja čovjeka kao muškarca i žene
- objasniti kršćansko shvaćanje spolnosti koje polazi od čovjekova dostojanstva i odgovornosti
- navesti i objasniti biblijsko utemeljenje sakramenta ženidbe
- protumačiti narav i smisao braka i obitelji
- navesti preduvjete za valjano sklapanje sakramenta ženidbe
- navesti i objasniti bitna svojstva kršćanske ženidbe
- prepoznati i objasniti odrednice odgovornoga roditeljstva
- navesti i protumačiti povrjede dostojanstva spolnosti, braka i obitelji

V. TEMATSKA CJELINA: DOSTOJANSTVO LJUDSKOGA ŽIVOTA

- navesti i objasniti temeljni kršćanski stav prema ljudskome životu
- navesti i objasniti povrjede ljudskoga života
- protumačiti pojam te navesti definiciju i područja kojima se bavi bioetika
- objasniti stav Crkve prema presađivanju organa i navesti opasnosti manipulacije u presađivanju organa
- navesti razloge zbog kojih sve što je znanstveno moguće na području biogenetike (genom, klnoniranje, matične stanice) nije i moralno dopustivo
- navesti i objasniti razloge zbog kojih sve što je znanstveno moguće na području reproduktivne biologije (umjetna oplodnja) nije i moralno dopustivo
- navesti primjere doprinosa poznatih kršćana u skrbi za bolesne (majka Tereza, Albert Schweitzer)

- objasniti povezanost sakramenta bolesničkoga pomazanja i skrbi za zdravlje i život čovjeka
- objasniti biblijsko utemeljenje, značenje i učinke sakramenta bolesničkoga pomazanja

Obrazovni ishodi koji se ne će provjeravati na nacionalnim ispitima

I. razred

- uočiti povezanost načina života i životnih ciljeva s pitanjem smisla života
- ispitati odnos pojedinih velikih religija prema socijalnoj, kulturnoj i političkoj stvarnosti
- navesti primjer poznatih znanstvenika koji su bili osvjedočeni vjernici
- uočiti trajnost procesa stvaranja i ulogu čovjeka kao dionika u stvaranju
- zauzeti osobni stav prema činjenici da je Bog povjerio svijet čovjeku na odgovorno upravljanje
- uočiti da je Božja objava zahtjev koji traži čovjekov slobodan odgovor
- prepoznati Bibliju kao temelj kršćanske vjere
- otkriti utjecaje biblijskih motiva na suvremenu kulturu i navesti primjere iz književnosti, umjetnosti i arhitekture
- prepoznati Isusov stil i program djelovanja
- prepoznati bitne poruke Isusova naučavanja
- protumačiti što znači *živjeti u skladu s vjerom u Isusa Krista*
- uočiti vrijednost spasenja čovjeka, stvorenja i svijeta, ostvarenoga u Isusu Kristu

II. razred

- objasniti razliku između zrele i nezrele osobnosti
- objasniti ulogu prijateljstva u procesu razvoja osobnosti
- navesti što pomaže ostvarenju prijateljstva, a što ga onemogućuje
- navesti obilježja i razlike između zaljubljenosti i ljubavi
- navesti najčešće poteškoće i dileme adolescentne dobi
- protumačiti važnost ljubavi kao norme ljudske spolnosti i odnosa među spolovima
- prepoznati obitelj kao temelj za razvoj osobnosti
- usporediti i kritički propitati vladajuće vrjednote u obitelji i izvan nje
- uočiti povezanost između adolescentne krize i različitih oblika bijega od stvarnosti
- prepoznati opravdanost težnje za slobodom i razlikovati načine shvaćanja slobode
- protumačiti biološku, psihološku i društvenu uvjetovanost slobode
- uočiti povezanost slobode i tolerancije
- objasniti slobodu kao čovjekov poziv i vrhunsko ostvarenje
- uočiti smisao čovjekove slobode na temelju Objave
- prepoznati doprinos Crkve u razvoju znanosti i demokracije te njezino zalaganje za socijalnu pravdu
- prepoznati razloge stradanja Crkve u vrijeme totalitarnih sustava (nacizam, komunizam) i tijekom Domovinskoga rata
- uočiti povezanost molitve i života
- navesti osnovne kršćanske molitve
- prepoznati važnost doprinosa mladih u liturgijskim slavljima Crkve
- prepoznati biblijsko utemeljenje i mogućnosti dobrovoljnoga kršćanskoga služenja

III. razred

- prepoznati u biblijskoj slici čovjeka uporište za međuljudske odnose
- objasniti razliku između biblijskoga i suvremenoga poimanja čovjeka
- razumjeti teološko i antropološko poimanje čovjeka kao stvorenoga, ranjenoga, spašenoga, etičkoga i besmrtnoga bića
- navesti uvjete o kojima ovisi moralnost čovjekovih čina (shvaćanje dobra i zla te njihove razlike, sloboda, spoznaja i prirodni zakon kao univerzalna norma)
- prepoznati društvene utjecaje na oblikovanje kriterija određivanja dobra i zla
- prepoznati sličnosti temeljnih moralnih zahtjeva u svjetskim religijama
- objasniti tvrdnju da je Isus Krist mjera kršćanske moralnosti
- protumačiti tvrdnju da je Bog najviše dobro
- prepoznati vjeru kao nadnaravni Božji dar i čovjekov odgovor koji uključuje svjesno i slobodno predanje Bogu
- prepoznati razliku između spola i spolnosti (seksualnosti)
- protumačiti promicanje ljudskoga života kao kršćansku obvezu
- navesti načine na koje treba čuvati i promicati vlastito i tuđe zdravlje (ishrana, odijevanje, higijena, kretanje...)
- objasniti uzroke i posljedice najučestalijih autodestruktivnih ponašanja mladih (bolesti ovisnosti i poremećaji hranjenja) te navesti najučinkovitije načine prevencije takvih ponašanja

4. STRUKTURA ISPITA

Ispit iz Vjeronauka traje 90 minuta bez prekida. Ispit je pisani i sadrži različite tipove zadataka zatvorenoga i otvorenoga tipa. Oko 40% zadataka je otvorenoga, a oko 60% zatvorenoga tipa.

5. TEHNIČKI OPIS ISPITA

Učenik koji pristupa ispitu iz Vjeronauka dobiva ispitnu knjižicu u kojoj se nalaze ispitni zadatci i list za odgovore.
Učenik treba pažljivo čitati upute i slijediti ih pri rješavanju zadataka.
Na listovima za odgovore bit će naznačeni brojevi zadataka pored kojih treba znakom X označiti slovo točnoga odgovora.
Učenik može slobodno pisati po ispitnoj knjižici, ali treba paziti da ne zaboravi upisati odgovore na list za odgovore. Odgovori koji ne budu ispravno označeni ne će se vrjednovati kao točni odgovori.
Na ispitu učenik može rabiti samo pribor za pisanje i brisanje. Kod upisa odgovora na listu za odgovore učenici moraju rabiti kemijsku olovku.

6. OPIS BODOVANJA

Bodovi za pojedine zadatke određeni su prema procijenjenoj težini zadatka. Zadatci zatvorenoga tipa boduju se s 1 ili 2 boda, a zadatci otvorenoga tipa s 1 ili 2 boda za točan odgovor. Za djelomično točan odgovor moguće je dobiti umanjen broj bodova.

7. PRIMJERI ZADATAKA I NAČINA BODOVANJA ODGOVORA

7.1. Zadatci zatvorenoga tipa

U prvome dijelu ispita zadatci su višestrukoga izbora, višestrukih kombinacija i zadatci povezivanja i sređivanja.

a) Zadatci višestrukoga izbora

Zadatke višestrukoga izbora čine: uvodni dio i nekoliko ponuđenih odgovora, uglavnom četiri, od kojih je samo jedan točan.

Primjer

Označite slovo točnoga odgovora na listu za odgovore.

Što znači pojam „negativna teologija”?

A. da teologija priznaje svoju nemoć da kaže bilo što o Bogu
B. da i sama teologija niječe Božju opstojnost
C. da čovjek svojim snagama nije sposoban spoznati Boga
D. da o Bogu prije možemo reći što on nije, nego što jest

Točan je odgovor: D. Obilježite ga znakom X na listu za odgovore.

b) Zadatci višestrukih kombinacija

Zadatke višestrukih kombinacija čine: uvodni dio i nekoliko ponuđenih odgovora, uglavnom pet, od kojih su dva točna.

Primjer

Označite slova točnih odgovora na listu za odgovore.
Koje od sljedećih karakteristika obilježavaju nove religiozne pokrete?

A. Imaju čarobnu formulu spasa za čovječanstvo.
B. Poštuju slobodu svojih članova.
C. Otvoreni su za kritičke primjedbe drugih.
D. Ne smatraju se obitelji spašenih.
E. Nude brze i sigurne putove religioznoga iskustva.

Točni odgovori su: A. i E. Oba obilježite znakom X na listu za odgovore.

c) Zadatci povezivanja i sređivanja

U zadatcima povezivanja i sređivanja ponuđene su dvije skupine podataka (dva stupca), a učenik ih treba povezati prema navedenome načelu – smisleno, uzročno-posljedično, prema pripadnosti i slično (osoba – značajke; termin – odrednica; uzroci – posljedice itd.).

Zadatke povezivanja i sređivanja čine: uvodni dio, uglavnom četiri ponuđena pojma u lijevome stupcu (čestice pitanja) i uglavnom šest ponuđenih odgovora u desnome stupcu

Svakomu pojmu u lijevome stupcu (označen brojevima) možete pridružiti samo jedan pojam iz desnoga stupca (označen slovima).

Primjer

U sljedećem zadatku svakomu pojmu u lijevome stupcu možete pridružiti samo jedan pojam iz desnoga stupca. Na listu za odgovore trebate uz broj koji označava pojam u lijevome stupcu obilježiti znakom X slovo točnoga odgovora iz desnoga stupca. Dva su pojma u desnome stupcu višak.

Povežite pojam (krivu predodžbu o Bogu) s njegovim ispravnim tumačenjem.

1. „Funkcionalni Bog”	A. Bog koji se objavljuje čovjeku kao dobri otac
2. „Moralistički Bog”	B. Bog kojemu se pripisuju osobine i ponašanja poglavara obitelji
3. „Bezazleni Bog”	C. Bog koji zahtijeva vjeru i obraćenje, ali i daje svoju izobilnu milost
4. „Patrijarhalni Bog”	D. Bog koji odobrava čovjekovo ponašanje i nije velikih zahtjeva
	E. Bog koji propisuje zapovijedi i zabrane te kažnjava svaki prijestup i neposluh
	F. Bog koji je tu kad ga čovjek treba da ispunjava njegove želje i potrebe

Točni odgovori su: 1. F; 2. E; 3. D; 4. B. Sve ih označite znakom X na listu za odgovore.

7.2. Zadatci otvorenoga tipa

Drugi dio ispita sadrži zadatke dopunjavanja, zadatke kratkih odgovora i zadatke produženih odgovora.

1. Zadatci dopunjavanja

U ovakvome tipu zadataka od učenika se zahtijeva da umetne ili upiše element koji nedostaje ili dovrši nedovršenu rečenicu.

Primjer

Dovršite tvrdnju pojmom koji nedostaje. Upišite ga na praznu crtu.

Sveta knjiga islama zove se _____.

Točan odgovor je: Kur'an.
Inačica točnoga odgovora je: Kuran.

2. Zadatci kratkih odgovora

U ovakvome tipu zadataka od učenika se zahtijeva da odgovori na pitanje (najčešće tko, što, gdje, kada) s nekoliko riječi, jednostavnom rečenicom ili sažetim prikazom.

Primjer

Kratko odgovorite jednom rečenicom.

Koji se kršćanski blagdan smatra blagdanom ustanovljenja Crkve?

Mogući točni odgovori: Duhovi
Pedesetnica.

3. Zadatci produženih odgovora

U zadatcima produženih odgovora učenik na pitanje treba odgovoriti samostalno, složenom rečenicom, u kojoj će navesti ono što se u pitanju traži (definicija, nabrajanje, obrazloženje, zaključak).

Primjer

Navedite dva bitna obilježja u kojima se očituje novost slike Boga kojega Isus objavljuje kroz svoje propovijedanje i djelovanje?

Točan odgovor:

To su: A. da je Bog njegov otac, B. da Bog bezuvjetno ljubi i traži čovjeka.

Moguća inačica točnoga odgovora je: Isus se objavljuje kao Sin Božji i zato je on sam objava Boga. Bog kojega on objavljuje kroz svoje propovijedanje i djelovanje jest milosrdni Bog koji želi spasiti čovjeka.

8. KAKO SE PRIPREMITI ZA ISPIT

Za ispit se treba pripremiti uz pomoć udžbenika i ovdje navedene literature.

9. LITERATURA

Literatura za nastavnike:

V. Gadža - N. Milanović - R. Paloš - M. Vučica - D. Vuletić, *Tražitelji smisla.* Vjeronaučni udžbenik za prvi razred srednje škole, KSC, Zagreb 2003.
V. Gadža - N. Milanović - R. Paloš - D. Vuletić, *Odvažni svjedoci.* Vjeronaučni udžbenik za drugi razred srednje škole, KSC, Zagreb 2004.
X. Léon-Dufour (ur.), *Rječnik biblijske teologije*, KS, 1969.
Katekizam katoličke Crkve, Hrvatska biskupska konferencija, 1994.
ALEXANDER i sur. (ur.): *Biblijski priručnik – mala enciklopedija*, KS i GZH, Zagreb, 1989.
FRANZEN, A., *Pregled povijesti Crkve,* Zagreb, KS, 1993.
LUJIĆ, B., *Isusova otvorena antropologija*, KS, Zagreb, 2005.
MATULIĆ, T., *Bioetika*, GK, Zagreb, 2001.
MUGGERIDGE, M., *Isus – čovjek koji živi*, KS, Zagreb, 1995.
NEMET, L., *Teologija stvaranja*, KS, Zagreb, 2003.
STAGUHN, G., *Kratka povijest svjetskih religija*, Mozaik knjiga, Zagreb, 2004.
ŠANJEK, F., *Kršćanstvo na hrvatskom prostoru,* Zagreb, KS, 1991.
VALJAN, V., *Bioetika*, Svjetlo riječi, Sarajevo, 2004.
VALJAN, V., *Spolni, ženidbeni i bračni moral*, Svjetlo riječi, Sarajevo, 2002.

Literatura i tekstovi za učenike:

- V. Gadža - N. Milanović - R. Paloš - M. Vučica - D. Vuletić, *Tražitelji smisla.* Vjeronaučni udžbenik za prvi razred srednje škole, KSC, Zagreb 2003.
- V. Gadža - N. Milanović - R. Paloš - D. Vuletić, *Odvažni svjedoci.* Vjeronaučni udžbenik za drugi razred srednje škole, KSC, Zagreb 2004.
- Biblijski tekstovi:
  - knjiga Postanka 1-2. poglavlje (Post 1-2)
  - iz Evanđelja: Isusovo rođenje, muka, smrt i uskrsnuće, prispodobe o Božjem milosrđu i kraljevstvu Božjem (barem dva primjera), zapovijedi ljubavi (Lk 10,27) te Isusov odnos prema grješnicima (Lk 7, 36-50)
  - Dj 1- 5
  - polanica Hebrejima 1. poglavlje (Hebr 1,1)
- Tim DOWLEY, *Školski biblijski atlas*, KSC, Zagreb, 1996.
- Josip JAKŠIĆ, *Što je Crkva?,* Glas koncila, Zagreb, 2003.
- R. LUCAS LUCAS*, Bioetika za svakoga,* Verbum, Split, 2007.
- Mile VIDOVIĆ, *Povijest Crkve u Hrvata*
- Franjo ŠANJEK, *Kršćanstvo na hrvatskom prostoru*, Zagreb, KS, 1991. str. 71.

10. OGLEDNI PRIMJERAK TESTA

I. ZADATCI ZATVORENOGA TIPA

Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadatcima samo je jedan odgovor točan. Na listu za odgovore uz redni broj zadatka trebate obilježiti znakom X samo jedan od četiriju ponuđenih odgovora.

1. Koji izvor prikazuje Isusa kao pravoga Boga i pravoga čovjeka ?

A prorok Izaija i evanđelja
B konstitucije Dei Verbum i Gaudium et spes
C židovski povjesničari i Biblija
D evanđelja i Djela apostolska

2. Koja religija **nije** politeistička?

A hinduizam
B judaizam
C starogrčka religija
D staroegipatska religija

3. Koji je kralj ujedinio dvanaest izraelskih plemena u Izraelsko kraljevstvo?

A Šaul
B David
C Salomon
D Kir II.

4. Koji opći crkveni sabor afirmira katoličku vjeru u odnosu na protestantska učenja

A I. vatikanski
B II. vatikanski
C III. lateranski
D Tridentski

5. Koji je car optužio kršćane za požar Rima koji je bio u srpnju 64. godine?

A Teodozije
B Neron
C Decije
D Vespazijan

6. Koji pojam odgovara prvoj Božjoj zapovijedi?

A animizam
B agnosticizam
C monoteizam
D ateizam

Zadatci povezivanja i sređivanja

U sljedećim zadatcima svakomu pojmu u lijevome stupcu možete pridružiti samo jedan pojam iz desnoga stupca. Na listu za odgovore trebate uz broj koji označava pojam u lijevome stupcu obilježiti znakom X slovo točnoga odgovora iz desnoga stupca. U svakome zadatku dva su pojma višak.

7. Religijama pridružite pripadajuće pojmove.

1. hinduizam	A jin i jang
2. židovstvo	B menora
3. kršćanstvo	C riba
4. budizam	D ramazan
	E yoga
	F mala kola

8. Biblijskim knjigama pridružite književne vrste kojima pripadaju.

1. Izaija	A povijesna
2. Sirah	B proročka
3. Djela apostolska	C putopisna
4. Otkrivenje	D mudrosna
	E apokaliptička
	F pjesnička

9. Evanđelistima pridružite njihove podatke.

1. Marko	A njegovo evanđelje započinje Prologom
2. Matej	B obraćeni Grk, liječnik po zvanju
3. Luka	C prvi rimski biskup
4. Ivan	D carinik iz Kafarnauma
	E prvi jeruzalemski biskup
	F napisao evanđelje u Rimu

10. Osobama pridružite kršćanske razvojne djelatnosti koje pripadaju njihovomu vremenu.

1. Karlo Veliki	A dolazak svećenika iz Rima na područje Hrvatske radi pokrštavanja
2. Porfirogenet	B dolazak opata Martina po kosti kršćanskih mučenika
3. Ivan IV. Dalmatinac	C dolazak franjevačkih i anglosaksonskih misionara
4. Ivan VIII.	D ustanovljenje biskupijskih crkava
	E obnova knjižnica u samostanima
	F odobrenje slavenskoga pisma i jezika u bogoslužju

11. Osobama pridružite obilježja koja označavaju njihov odnos prema kršćanstvu.

1. Kvirin Sisački	A ateist
2. Urlich Zwingli	B progonitelj
3. Decije	C heretik
4. Arije	D reformator
	E katekumen
	F mučenik

12. Biblijskim knjigama pridružite tvrdnje o ženidbi koje im pripadaju.

1. Postanak	A Muškarci su pozvani ljubiti svoje žene kao što Krist ljubi Crkvu.
2. Poslanica Efežanima	B Ženidbeni vez muškarca i žene je nerazrješiv jer ga sklapa sam Bog.
	C Ljubav supružnika odraz je Božje ljubavi koja je jaka kao smrt.
3. Matejevo evanđelje	D Krist je Jaganjac koji donosi spasenje Zaručnici – Crkvi.
	E Muškarac i žena stvoreni su jedno za drugo, pozvani su biti jedno tijelo.
4. Pjesma nad pjesmama	F Bračna ljubav ne zavidi, nije nepristojna, sve podnosi i svemu se nada.

13. Pojmovima pridružite pripadajuća značenja.

1. zavjet	A klečanje pred slikom Boga ili svetaca
2. žrtva	B istinski i iskren razgovor s Bogom
3. molitva	C iskreno kajanje
4. klanjanje	D nesebični čin, učinjen iz ljubavi prema Bogu
	E priznavanje Boga kao stvoritelja i spasitelja, kao beskonačne milosrdne ljubavi
	F čin pobožnosti kojim kršćanin Bogu obećava učiniti dobro djelo

Zadatci višestrukih kombinacija

U sljedećim zadatcima dva su odgovora točna. Na listu za odgovore trebate obilježiti znakom X samo dva od pet ponuđenih odgovora.

14. Što označava židovski blagdan Sukot ?

1. zahvalu Bogu za žetvu
2. kajanje i obnovu Saveza s Bogom
3. prisjećanje na boravak u pustinji
4. obljetnicu stvaranja
5. obljetnicu posvete hrama

15. Koji se redovi zovu i prosjačkim redovima?

1. franjevci
2. dominikanci
3. isusovci
4. salezijanci
5. benediktinci

16. Stari Hrvati vjerovali su:

1. u reinkarnaciju
2. u jednoga Boga
3. u anđele i druga duhovna bića
4. u zodijak
5. u Boga dobra i Boga zla

17. Koje su bitne svrhe sakramenta ženidbe?

1. monogamni brak
2. dobro supružnika
3. vjernost i povjerenje
4. nerazrješivost i jednost
5. rađanje i odgajanje djece

18. Izvori moralnosti ljudskih čina su:

1. Dekalog
2. okolnosti
3. izabrani objekt i nakana
4. subjekt
5. savjest

II. ZADATCI OTVORENOGA TIPA

Zadatci dopunjavanja

U sljedećim zadatcima dopunite rečenice. Upišite pojam koji nedostaje na list za odgovore uz redni broj zadatka.

19. Prvo biblijsko izvješće o stvaranju svijeta u biblijskoj knjizi Postanka (Post 1) pripisuje se svećeničkoj predaji. Nastalo je za vrijeme _____ ropstva.

20. Jedan od oblika izražavanja religioznosti je i odricanje od užitaka i raskoši te vježbanje u krjepostima. Na taj su način u izrazitoj skromnosti živjeli i sv. Antun Pustinjak te pripadnici prosjačkih redova. To se naziva _____.

21. Slikovita proza kojom Isus u Novome zavjetu kratko, bez detaljnih opisa opisuje životnu stvarnost i govori o Kraljevstvu Božjem naziva se _____.

22. Red koji je posebno zaslužan za razvoj škola i sveučilišta u Europi, a kojemu je pripadao i sv. Albert Veliki zove se _____.

23. Posljedica istočnoga raskola 1 054. godine je podjela Crkve na _____ i _____.

24. Kada nekomu dobru dajemo smisao, kada mu određujemo red, svrhu i cilj ono postaje _____.

25. Prirodni zakon omogućuje čovjeku da razumom odlučuje što je dobro, a što zlo, a objavljeni moralni zakon putem Objave obznanjuje čovjeku _____.

Zadatci kratkih odgovora

Na sljedeće zadatke trebate odgovoriti kratkim odgovorom (od jedne do nekoliko riječi). Na listu za odgovore uz redni broj zadatka upišite odgovor na za to predviđeno mjesto.

26. Koji je sakrament izvor i vrhunaca kršćanskoga i crkvenoga života?

_____

27. Kojim se slavenskim apostolima pripisuju zasluge obraćenja slavenskih naroda?

_____

28. Kako bi glasila peta Božja zapovijed izrečena u pozitivnome obliku?

_____

Zadatci produženih odgovora

Na sljedeće zadatke trebate odgovoriti jednom ili u nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak. Na listu za odgovore uz redni broj zadatka upišite odgovor na za to predviđeno mjesto.

29. Definirajte pojam religije.

_____

30. Navedite pet stupova islama.

_____

31. Navedite učinke sakramenta krštenja.

_____

32. Objasnite pojmove *sloboda od* i *sloboda za*.

_____

11. KLJUČ ZA ODGOVORE OGLEDNOGA PRIMJERKA TESTA

I. ZADATCI ZATVORENOGA TIPA

Zadatci višestrukoga izbora

1.

	A	B	C	D
O.				**x**

Bodovi: 1
Bodovanje: 1 bod za točan odgovor
0 bodova za netočan ili izostavljen odgovor

2.

	A	B	C	D
O.		**x**		

Bodovi: 1
Bodovanje: 1 bod za točan odgovor
0 bodova za netočan ili izostavljen odgovor

3.

	A	B	C	D
O.		x		

Bodovi: 1
Bodovanje: 1 bod za točan odgovor
0 bodova za netočan ili izostavljen odgovor

4.

	A	B	C	D
O.				**x**

Bodovi: 1
Bodovanje: 1 bod za točan odgovor
0 bodova za netočan ili izostavljen odgovor

5.

	A	B	C	D
O.		**x**		

Bodovi: 1
Bodovanje: 1 bod za točan odgovor
0 bodova za netočan ili izostavljen odgovor

6.

	A	B	C	D
O.			**x**	

Bodovi: 1
Bodovanje: 1 bod za točan odgovor
0 bodova za netočan ili izostavljen odgovor

Zadatci povezivanja i sređivanja

7.

	A	B	C	D	E	F
O 1.					**x**	
O 2.		**x**				
O 3.			**x**			
O 4.						**x**

Bodovi: 2
Bodovanje: pola boda za svaki točan odgovor

8.

	A	B	C	D	E	F
O 1.		**x**				
O 2.				**x**		
O 3.	**x**					
O 4.					**x**	

Bodovi: 2
Bodovanje: pola boda za svaki točan odgovor

9.

	A	B	C	D	E	F
O 1.						**x**
O 2.				**x**		
O 3.		**x**				
O 4.	**x**					

Bodovi: 2
Bodovanje: pola boda za svaki točan odgovor

10.

	A	B	C	D	E	F
O 1.			x			
O 2.	x					
O 3.		x				
O 4.				x		

Bodovi: 2
Bodovanje: pola boda za svaki točan odgovor

11.

	A	B	C	D	E	F
O 1.						x
O 2.				x		
O 3.		x				
O 4.			x			

Bodovi: 2
Bodovanje: pola boda za svaki točan odgovor

12.

	A	B	C	D	E	F
O 1.					x	
O 2.	x					
O 3.		x				
O 4.			x			

Bodovi: 2
Bodovanje: pola boda za svaki točan odgovor

13.

	A	B	C	D	E	F
O 1.						x
O 2.				x		
O 3.		x				
O 4.					x	

Bodovi: 2
Bodovanje: pola boda za svaki točan odgovor

Zadatci višestrukih kombinacija

14.

	1	2	3	4	5
O.	x		x		

Bodovi: 1
Bodovanje: 1 bod za oba točna odgovora
0 bodova za manje od dvaju točnih odgovora ili netočan odgovor

15.

	1	2	3	4	5
O.	**x**	**x**			

Bodovi: 1
Bodovanje: 1 bod za oba točna odgovora
0 bodova za manje od dvaju točnih odgovora ili netočan odgovor

16.

	1	2	3	4	5
O.			**x**		**x**

Bodovi: 1
Bodovanje: 1 bod za oba točna odgovora
0 bodova za manje od dvaju točnih odgovora ili netočan odgovor

17.

	1	2	3	4	5
O.		**x**			**x**

Bodovi: 1
Bodovanje: 1 boda za oba točna odgovora
0 bodova za manje od dvaju točnih odgovora ili netočan odgovor

18.

	1	2	3	4
O.		**X**	**X**	

Bodovi: 1
Bodovanje: 1 boda za oba točna odgovora
0 bodova za manje od dvaju točnih odgovora ili netočan odgovor

II. ZADATCI OTVORENOGA TIPA

Zadatci kratkih odgovora

19.
Točan odgovor: babilonskoga
Bodovi: 1
Bodovanje: 1 bod za točan odgovor
0 bodova za netočan ili izostavljen odgovor

20.
Točan odgovor: askeza (isposništvo)
Bodovi: 1
Bodovanje: 1 bod za točan odgovor
0 bodova za netočan ili izostavljen odgovor

21.
Točan odgovor: prispodoba (parabola)
Bodovi: 1
Bodovanje: 1 bod za točan odgovor
0 bodova za netočan ili izostavljen odgovor

22.
Točan odgovor: dominikanski red
Bodovi: 1
Bodovanje: 1 bod za točan odgovor
0 bodova za netočan ili izostavljen odgovor

23.
Točan odgovor: Zapadnu i Istočnu Crkvu (Katolike i Pravoslavne)
Bodovi: 1
Bodovanje: 1 bod za točan odgovor
0 bodova za netočan ili izostavljen odgovor

24.
Točan odgovor: vrijednost

Bodovi: 1
Bodovanje: 1 bod za točan odgovor
0 bodova za netočan ili izostavljen odgovor

25.
Točan odgovor: Božju volju

Bodovi: 1
Bodovanje: 1 bod za točan odgovor
0 bodova za netočan ili izostavljen odgovor
Zadatci kratkih odgovora

26.
Točan odgovor: euharistija

Bodovi: 1
Bodovanje: 1 bod za točan odgovor
0 bodova za netočan ili izostavljen odgovor

27.
Točan odgovor: Ćirilu i Metodu
Bodovi: 1
Bodovanje: 1 bod za točan odgovor
0 bodova za netočan ili izostavljen odgovor

28.
Točan odgovor: poštuj život
Bodovi: 1
Bodovanje: 1 bod za točan odgovor
0 bodova za netočan ili izostavljen odgovor

Zadatci produženih odgovora

29.
Točan odgovor: jedna od sljedećih definicija
Religija je upućenost čovjeka na Boga. (sv. Toma Akvinski)
Religija je čovjekovo ispunjavanje dužnosti prema višem biću. (Ciceron*)
Religija je povezanost čovjeka s višim bićem – božanstvom. (Laktancije*)
Religija je ophođenje sa svetim. (Teološki rječnik)
* Ciceronova i Laktancijeva definicija preuzete su iz udžbenika katoličkoga vjeronauka za I. razred SŠ.

Bodovi: 1
Bodovanje: 1 bod za točan odgovor
0 bodova za netočan ili izostavljen odgovor

30.
Točni odgovori: 1. ispovijest vjere u jednoga Boga, 2. molitva, 3. ramazanski post, 4. darivanje siromaha, 5. hodočašće u Meku (barem jednom u životu)

Bodovi: 2
Bodovanje: 2 boda za svih pet sastavnica točnoga odgovora
0 bodova za nepotpun ili netočan odgovor

31.
Točan odgovor: učinci sakramenta krštenja su: oslobođenje od iskonskoga (istočnoga) grijeha i ulazak u zajednicu krštenih (kršćansku zajednicu).

Bodovi: 2
Bodovanje: 2 boda za dva točno navedena učinka sakramenta krštenja
1 boda za jedan točno naveden učinak sakramenta krštenja
0 bodova za manje od jednoga navedenoga objašnjenja ili netočan odgovor

32.
Točan odgovor: *Sloboda od* je svjesno i promišljeno oslobođenje od raznih unutarnjih ograničenja i izvanjskih uvjetovanosti. *Sloboda za* je odricanje od jedne vrjednote radi druge koja više služi općemu dobru.

Bodovi: 2
Bodovanje: 2 boda za dva točno objašnjena pojma
1 bod za jedan točno objašnjen pojam
0 bodova za netočan ili izostavljen odgovor